

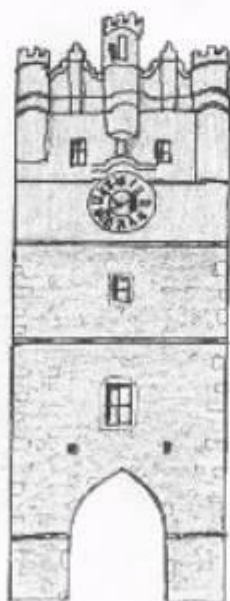
Zpravodaj

ZO 59/11 Českého svazu ochránců přírody Jihlava

Ročník I / číslo 1

Duben 2002

Úvodem

V rukou držíte první číslo „nového“ Zpravodaje, který by měl (doufejme úspěšně) nahradit původní Zpravodaj Jihlavských ochránců přírody. Tato změna souvisí se vznikem nové organizace – ZO ČSOP Jihlava.

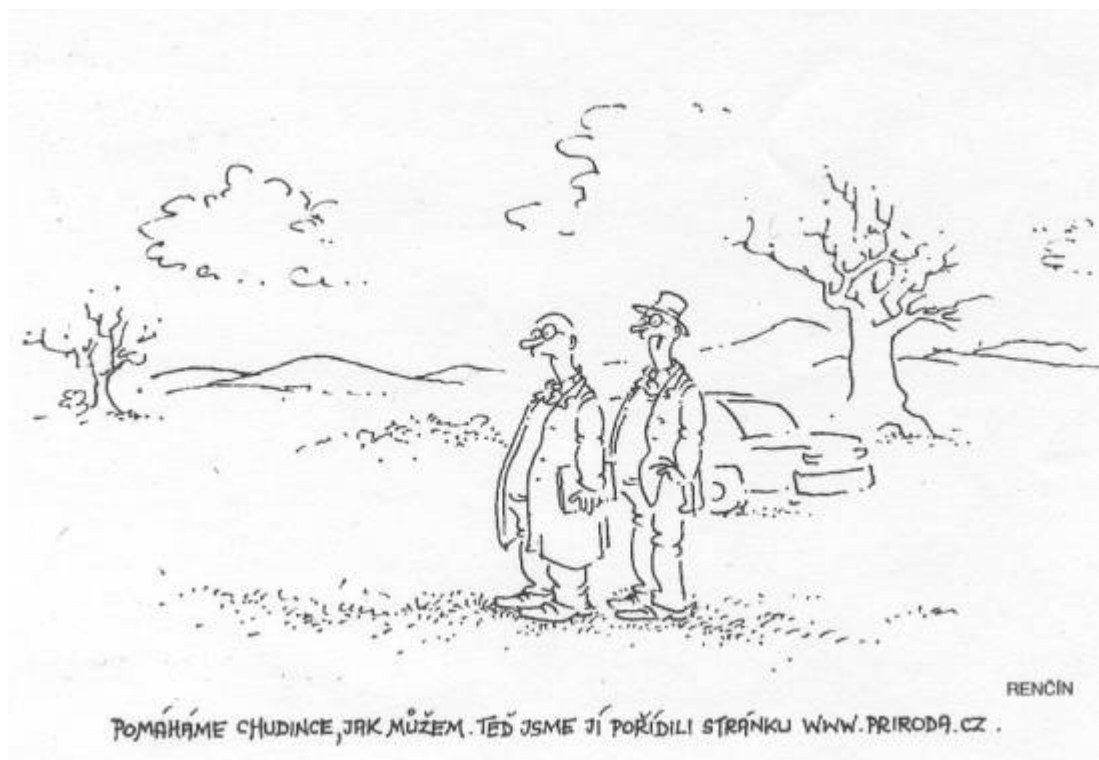
Ta byla založena dne 4. ledna 2002 na ustavující schůzi v bývalém Domě dětí a mládeže, Brněnská ul. 46. Po několikaměsíční diskusi odešla většina aktivních členů z občanského sdružení Jihlavští ochránci přírody (JOP) a novou organizací se připojila ke staronovému svazku s Českým svazem ochránců přírody. Předsedou ZO se stal Miloslav Bartoš.

„Jopáci“ udělali za 10 let hodně práce – jen na údržbách a značení CHÚ „padlo“ kolem 5-ti tisíc hodin, vyvěšení cca 250-ti ptačích budek a péče o ně, návrhy na VKP, mapování živočichů, stížnosti na poškozování přírody a životního prostředí, stovky besed, naučných vycházek, kroužek mládeže, ... Byli jsme ovšem ostrůvkem v technokratickém moři a nakonec jsme došli k potvrzení staré zkušenosti, že v jednotě je síla.

V nové organizaci budeme pokračovat v našem programu, proto máme sekce ornitologickou, ochrany zeleně, mapování přírody a kroužek mladých ochránců (MOP). Budeme pokračovat v péči o ptactvo, jeho poznávání, v mapování hnízd, v mapování přírody a návrzích na ochranu, v brigádách na chráněných územích, v uplatňování našich názorů na kácení zeleně, v organizaci besed, v činnosti kroužku mladých, atd....

Vítáme mezi sebou ty, kterým je příroda koníčkem, chtějí se o ní něco dozvědět a ve svém volném čase pomáhat. Nestojíme o ty, kdož pod „firmou“ ČSOP sledují hlavně svůj osobní prospěch. Vítáme zejména aktivní členy, kteří nám pomohou se spoluorganizováním akcí, v našich řadách však najdou místo všichni bývalí i noví ochránci, staří i mladí, i když budou jenom diváky či účastníky. Ve výboru ZO dostávají šanci mladí a s nimi podpora moderních způsobů informací – internet, e-mail, ... Na závěr tedy shrnutí: přijďte na naše akce – přidejte se k nám ! Příroda si nezašlouží, abychom házeli svou ochránářskou flintu do žita !!!

redakce

Náplň činnosti ČSOP Jihlava v roce 2002

Činnost organizace je rozdělena do čtyř zájmových sekcí – ornitologie, mapování přírody, ochrana zeleně a mladí ochránci přírody. V případě zájmu o účasti na některých projektech kontaktujte vedoucího příslušné sekce. Uvítáme zapojení většího počtu zájemců zejména do mapování rozšíření obojživelníků a mapování výskytu ptactva na Jihlavsku, což jsou v současné době prioritní projekty ČSOP Jihlava. Sekce také pořádají různé akce pro veřejnost (besedy, vycházky apod.) - viz Kalendář akcí.

Následují programy činnosti jednotlivých sekcí :

Ornitologická sekce

Vedoucí sekce : Vojtěch Kodet

S.K. Neumanna 4, Jihlava, tel. : 066/ 730 65 44, e-mail : vojtech.kodet@email.cz

Internetové stránky o ornitologii na Jihlavsku – <http://ptactvojihlavska.webzdarma.cz>

- Ø Shromažďování pozorování ptactva v jihlavském okrese – Mapovací karta v příloze
- Ø Zimní sčítání vodních ptáků na řece Jihlavě a přítocích – proběhlo v lednu
- Ø Mapování hnízd poštolek v Jihlavě - poštolka obecná byla vyhlášena ptákem roku 2002 (viz samostatný článek).
- Ø Výroba a vyvěšování budek, krmítek, čištění budek
- Ø Mapování cenných lokalit na Jihlavsku, kontroly chráněných území v jihlavském okrese, upozorňování úřadů na porušování ochrany přírody – viz sekce Mapování přírody.

Zapojování se do celorepublikových akcí :

- Ø Příprava nového Atlasu hnízdního rozšíření ptáků v ČR – této akce se účastní 8 členů (M. Bartoš, T. Berka, P. Hobza, K. Holub, B. Chytil, V. Kodet, J. Maštera a D. Stejskal).
- Ø Akce Falco a Aquilla - hlídání hnízd vzácných dravců u nás a na Slovensku. Účast několika členů ornitologické sekce na vyhledávání (březen) a hlídání hnízd sokola stěhovavého v NP České Švýcarsko (květen 2002).
- Ø Sčítání labutí - zimní sčítání 19.-20. 1. 2002 (proběhlo), letní sčítání v polovině června 2002.
- Ø Mapování hnízd čápa bílého
- Ø Sledování příletu a odletu tažných druhů - fenologický dotazník lze získat v sekretariátu České společnosti ornitologické
- Ø Projekt Hnízdních karet – karty k dostání v sekretariátu ČSO
- Ø Mapování nebezpečných sloupů smrti
- Ø Projekt Volná křídla – zjišťování nelegálních aktivit (odchyt, zabíjení ptáků, ...)
- Ø Sčítání káňat – proběhlo v lednu až březnu
- Ø Mapování hnízd břehule říční
- Ø Sledování příletu vlaštovky obecné

Informace a novinky týkající se ptactva budete pravidelně nacházet v rubrice PTACÍ SERVIS (od příštího čísla Zpravodaje).

Mapování přírody

Vedoucí sekce : Jaromír Maštera

Slavíčkova 22, Jihlava, tel.: 073/ 287 79 55, e-mail: jaromir.mastera@email.cz

S Mapování obojživelníků v okrese Jihlava – letos se zaměřujeme hlavně na mapování lokalit ocasatých obojživelníků (čolci, mlok skvrnitý), dále samozřejmě pokračuje mapování tahových cest, rybníků a dalších biotopů v celém okrese.

– Připravujeme vydání publikace *Obojživelníci v okrese Jihlava - příručka k mapování*.

Internetové stránky o obojživelnících na Jihlavsku – <http://amphibia.webzdarma.cz>

S Mapovací karty – Sledování výskytu ohrožených nebo vzácných druhů živočichů v okrese Jihlava. V rámci tohoto projektu se též mapují i vzácné a ohrožené druhy rostlin a hub. Karty jsou k dostání u vedoucího sekce, u výboru ČSOP Jihlava a jako příloha tohoto Zpravodaje.

S Provádění průzkumů vybraných lokalit (mokřady, rašeliniště apod.) a jejich následné navržení na zvláště chráněná území nebo významné krajinné prvky.

S Sledování a údržba chráněných území v okrese

- zjišťování neoprávněných zásahů (např. kácení stromů, sbírání či odchyt chráněných rostlin a živočichů, atd.)
- sledování výskytu ohrožených druhů rostlin a živočichů
- značení hranic některého chráněného území (ve spolupráci s OkÚ)
- údržba a kosení některého chráněného území (ve spolupráci s OkÚ)

S Mapování plchů a plšíků – svá pozorování zasílejte na adresu : Ondřej Ságner, Alšova 7, Jihlava, e-mail : orix@email.cz

Internetové stránky o plchovitých – <http://www.ceaf-zoo.aktualne.cz/index-plchoviti.htm>

S Mapování černých skládek a dalších znečišťování životního prostředí

Novinky z mapování a aktuální informace o chráněných územích budou zveřejňovány v rubrice MAPOVÁNÍ.

Ochrana zeleně

Vedoucí sekce : Ing. Jiří Moravec

Mahenova 3, Jihlava (kancelář /klubovna), e-mail : moravec.j@centrum.cz

Kontaktní osoba pro úsek „Městská zeleň“ : Tomáš Berka

Slavíčková 22, Jihlava, tel.: 073/ 734 66 34, e-mail : tom_ber@post.cz

- Výsadba stromků ve spolupráci se státním podnikem Povodí Moravy a Správou městských lesů Jihlava
- Mapování výskytu vzácných druhů stromů a keřů v okrese Jihlava
- Městská zeleň - účast ve správních řízeních rozhodujících o kácení zeleně, uplatňování podnětů a stížností v případě nepovolených zásahů do zeleně. Sledování probíhající rekonstrukce jihlavských parků a parčíků.
- Botanický kout – výsadba původních dřevin Vysočiny a péče o ně, pěstování dřevin k pozdější výsadbě ve vhodných lokalitách
- Podávání návrhů na památné stromy a chráněná stromořadí

Informace o zeleni budou uveřejňovány v rubrice ZELENĚ.

Mladí ochránci přírody (MOP)

Vedoucí sekce : Karel Holub

Na Kopci 15, Jihlava, tel. : 072/ 870 49 88, e-mail : karel.holub@oku-ji.cz

- ä Péče o studánky ve spolupráci s Českým svazem ochránců přírody
- ä Zapojení do celostátní soutěžní hry „Les ve škole – škola v lese“
- ä Účast na celookresní přírodovědné soutěži „Zvědavý zoolog“ (23.dubna)
- ä Účast na regionální soutěži Zelená stezka - Zlatý list na Chaloupkách (10.-11.května)
- ä Poznávací vycházky do přírody, účast na akcích ZO ČSOP Jihlava.
- ä Zhotovení tukových krmítek pro ptactvo na zimu
- ä Tématické besedy a kvízy – např. o minerálech, rostlinách, ptactvu apod.

Informace z činnosti mladých ochránců najdete v rubrice MOPÍCI.

Aktuálně

- ÚVR ČSOP nám zaslala brožuru Ptačí budky. Obsahuje spoustu zajímavých informací a návodů na výrobu všech typů budek. Pro zájemce je k dispozici v knihovně organizace.
- Mezi novinkami v knihovně je také CD-ROM Herpetofauna České republiky (obojživelníci a plazi) – popisy druhů, informace o životě, rozšíření, fotografie, hlasové projevy a další.
- Vyšel nový Vlastivědný sborník Vysočiny (knihovna) a Atlas ptáků České a Slovenské republiky (autor K. Hudec).
- Na silnici u Panského rybníka v k.ú. Nadějov byly instalovány dopravní značky upozorňující řidiče na tah obojživelníků. V minulých letech jsme zde zjistili větší počet přejetých ropuch obecných. Podobným způsobem bude řešena silnice u Lužního ryb. (Horní Radslavice, okres Žďár n.S.).

Co jsme dělali od začátku roku :

- 4. ledna – ustavující schůze ZO ČSOP v bývalém Domě dětí a mládeže
- 18. ledna – beseda v klubovně na téma „MAPOVÁNÍ OBOJŽIVELNÍKŮ“ s J. Mašterou. Rozdání mapovacích karet a pomůcek k určování obojživelníků ...
- 19. až 20. ledna – účast na setkání Klubu ochrany dravců a sov v Havl. Brodě (viz samost. článek).
- 22. ledna – videopromítání v DDM. Naše snímky ze Smrčenského potoka, PR Mrhatina, z okolí Javořice, z PR Babín aj.

Ve dnech 4. až 8. února proběhl II. ročník EKOLFILMU ve Vrakbaru. Denní program patřil školám, večerní veřejnosti. V kolekci byly některé velmi zajímavé snímky. Hlavní tíhu organizace (a letos i promítání) nesla na svých bedrech ing. Kotoučková, za což jí patří náš dík. Sebekriticky si přiznejme: docenejme bezplatnou osvětu ?

- 19. února – videopromítání v DDM. Snímky o životě krkavců a ptáků na Slovensku, o ptácích pod dráty, o historickém havířském náhonu u Jihlavy aj. Zajistili J. Kurz a ing. Kotoučková.
- 21. února – Den otevřených dveří klubovny (akce 30 dní pro neziskový sektor – pozvánky zaslány na ZŠ v Jihlavě). V kvízu pro žáky ZŠ se utkali naši MOPíci se žáky ZŠ T.G.M. Zvítězili (bohužel) žáci p. uč. Hajnové díky větším znalostem botaniky ...
- 26. února – beseda v klubovně na téma „PÉČE O ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ“ s ing. K. Ruschkovou z referátu ŽP OkÚ. Seznámení s plány péče o ZCHÚ aj.

Ve dnech 2. až 3. března jsme se zúčastnili Dne dravců v České Třebové na pozvání Klubu ochrany sov a dravců Děti Země (KODAS DZ). Náš předseda M. Bartoš zde hovořil o zkušenostech z hlídání hnízd dravců., I. Kunstmüller měl přednášku s diapositivy o životě výra velkého. Velká účast zejména mládeže. Cestou jsme navštívili Opatovické ryb. a také soukromou Stanici záchrany živočichů ve Vendolí (viz samostatný článek).

- 8. března – expedice do okolí Větrného Jeníkova a na Zbinožský rybník (zde pouze lysky a kachny). Zaznamenáno 1. pozorování konipase bílého a lindušky luční, dále pozorování např. ťuhýk šedý, skřivani lesní, linduška úhorní, čejky a další druhy.
- 15. března – beseda v klubovně na téma „POZOROVÁNÍ PTACTVA NA JIHLAVSKU“ s V. Kodetem.
- 19. března – videopromítání v DDM. Kazeta Ivana Kunstmüllera „Ze života ptactva“.

V týdnu od 18. do 24. března se zúčastnili P. Hobza a M. Bartoš vyhledávání hnízd sokolů stěhovavých v NP České Švýcarsko.

- 28. března – pro MOPíky (ale i pro veřejnost) uspořádal T. Berka besedu „POZNÁVÁNÍ NAŠICH MECHŮ, PLAVUNÍ, PŘESLIČEK A KAPRADIN“.

Dále :

Ornitologická sekce podnikla v únoru dvě výpravy za houkáním sov. V lokalitě v NPR Velký Špičák zaznamenala houkání dvou puštíků, na další výpravě do oblasti Bílého Kamene to byli opět puštíci a kalous ušatý. Je zřejmé, že z vyvěšených budek je obsazena budka u Plandrů a na Okrouhlíku, stopy nezjištěny u budek v okolí Helenína.

Okresní myslivecký spolek nás požádal o napsání článků o významu dravců (i myslivci mají zájem o osvětu !). Úkolu se ujal Vojta Kodet.

Sekce ochrany zeleně poslala dopis Správě městských lesů s r.o., kde upozornila na to, že kácené stromy a keře v ulici Romana Havelky jsou důležitým hnízdištěm ptactva. SML nám dala k dispozici plánek kácení v lokalitě a jednání pokračují.

Sekce dále zaslala na Magistrát města a Okresní úřad sdělení, že chceme být účastníky řízení v záležitostech kácení zeleně. Pověřenou osobou pro jednání s úřady byl zvolen Tomáš Berka. Magistrát spolupracuje a zasílá nám žádosti firem a občanů o kácení stromů.

Jednali jsme s ing. Šaškem, majitelem polností v Rantřívově. Pan Šašek má zájem na výsadbě stromků na volných místech jeho pozemků v okolí Rantřívova.

Mladí ochránci přírody pokračovali v celostátní soutěži Les ve škole – škola v lese. Dále jsme řešili různé kvízy, hráli hry a připravujeme se na soutěž na Chaloupkách Zelená stezka - Zlatý list (regionální kolo) a také na soutěž škol jihlavského okresu, která bude 23. dubna pod názvem Zvědavý zoolog. Víme, že se připravují i žáci ZŠ T.G.M. (p.uč. Hajnová) a žáci ZŠ Kaliště (p.uč. Kučerová).

Na vycházkách na Skalku jsme poznávali dřeviny, pozorovali ptactvo a lovili vodní živočichy. Na vycházce podél Smrčenského potoka a k rybníku Borovinka jsme pozorovali strakapouda velkého. Bohužel se nám neukázal ani ledňáček, ani skorec.

MOPíci dále doplňovali krmítka pro ptáky na Ústředním hřbitově v Jihlavě.

Znáte naše nej... volně žijící živočichy ?

Největším měkkýšem v ČR je škeble rybníčná. Může dosáhnout až 22 cm, ročně naklade až 400 tisíc vajíček.

Největším pavoukem je slíďák tatarský, dlouhý až 5 cm. Loví v noci hmyz a larvy. Žije na jižní Moravě.

Největší rybou je sumec velký, průměrně velký kolem 2,5 m a váhou až 100 kg.

Největší žábou je skokan skřehotavý, který dorůstá až 17 cm.

Nejjedovatějším živočichem je zmije obecná, která dorůstá délky až 1 m. Na hřbetě má výraznou tmavou klikatou čáru. Zmije přezimují na shromaždišti, probouzejí se při teplotě 8 °C.

Nejmenší sovou je kulíšek nejmenší, velikosti špačka. Ve dne loví drobné savce a ptáky.

Nejmenším savcem je rejsek malý, dlouhý asi 6 cm.

Nejdéle žijícím plazem u nás je slepýš křehký. V zajetí se dožil 54 let, měří až 50 cm.

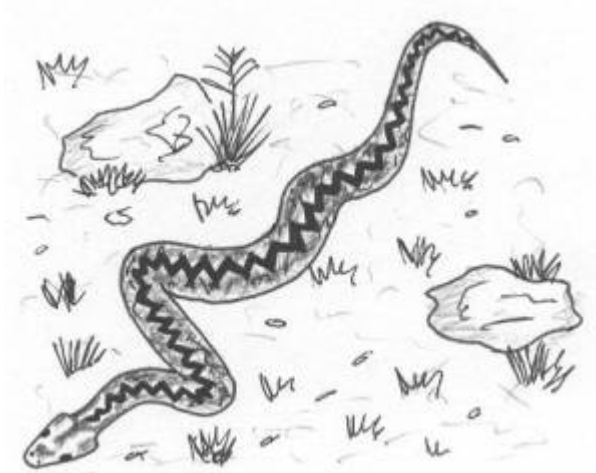
Nejrychlejším ptákem (nepočítaje dravce) je rorýs obecný, který běžně dosahuje rychlostí kolem 150 km/hod.

Užovka stromová je naším nejdelším hadem, dorůstá délky až 1,5 m. Obývá teplé stráně.

Nejdravější rybou je štika obecná, která může vážit až 30 kg. Na kořist dokáže číhat i celé hodiny.

Největším broukem je roháč obecný, s kusadly měří až 10 cm. Je vázaný na dubové a smíšené lesy v nižších polohách.

A konečně největším koryšem je rak říční, může měřit až 18 cm. Dnes se vyskytuje hlavně v horních tocích potoků, neboť je zároveň ukazatelem čistoty vody.

Setkání KODAS v Havlíčkově Brodě

Ve dnech 18. až 20. ledna se konalo v budově Agentury ochrany přírody a krajiny v Havl. Brodě setkání Klubu ochrany dravců a sov (KODAS). Za ZO ČSOP Jihlava se jednání zúčastnila osvědčená trojka: Holub, Hobza, Bartoš. Hlavní jednání proběhlo v sobotu 19. ledna. Pavel Koubek ho zahájil zprávou o činnosti klubu za loňský rok. KODAS působí na celém území ČR, ale hlavně na okresech H. Brod, Kutná Hora, Žďár n.S. a Pelhřimov. Zčásti také na okrese Jihlava, kde např. na Čertově Hrádku bylo loni vyvěšeno 45 budek pro různé ptáky, na Špičáku bylo instalováno 8 budek pro netopýry a 8 budek pro sýce rousné. Dále se pořádaly výstavy, přednášková činnost, letní tábor a naučná stezka na Orlíku u Humpolce, která má 14 zastavení na 9,5 km. KODAS dostává letos několik změn ve vnitřní struktuře klubu, ale v sobotu se nic nevyřešilo. Lépe se vyvíjí akce Falco, na kterou se díky dobré propagaci hlásí stále více dobrovolných strážců.

Po dobrém obědě v restauraci nás Pavel Koubek zavedl na procházku do údolí Pivovarského potoka. Zvečera jsme ještě zhlédli pár diapositivů o programech „Budou žít?“ a „Volná křídla“ – případy ptačí kriminality tj. vystřelování hnízd, chytání dravců do želez, přejetí autem, vybírání ptačích vajec z hnízd aj. K těmto případům stále dochází, ať už z neznalosti nebo nedostatku úcty k tomu co roste, co je živé.

V šest večer nám nezbyvá, než se rozloučit s našimi přáteli a vracíme se do Jihlavy s pocitem příjemně prožitého dne.

Miloslav BARTOŠ

Poštołka obecná – Pták roku 2002

Po bouřlivé debatě na jednání výboru ČSO na konci loňského roku byla za Ptáka roku 2002 zvolena poštołka obecná (*Falco tinnunculus*). Ta patří mezi naše nejhojnější dravce a je nejhojnějším zástupcem čeledi sokolovitých u nás. Tady vyvstává otázka, proč tedy byla vybrána jako Pták roku, když je to hojný pták, dokonce hnízdící v těsné blízkosti člověka a bezprostřední vyhubení jí rozhodně nehrozí? Jedním z nejdůležitějších faktorů byla právě skutečnost, že s poštołkou se můžeme setkat téměř všude včetně našich velkých měst. A tak doufáme, že právě kampaní Pták roku na tento druh upozorníme a získáme pro ochranu ptactva a tedy nejen poštołek víc lidí.

Sokolovití dravci, kam kromě poštołky patří třeba sokol nebo ostříž, se vyznačují úzkými, na konci zašpičatělými křídly. To ukazuje, že jsou to velmi dobří letci a aktivní lovci. Sokolovití se také vyznačují ostrým výrůstkem na horní čelisti zobáku, který jim usnadňuje trhání kořisti a nazývá se zejk. Žádný ze zástupců sokolovitých si také nestaví vlastní hnízdo a všichni jsou závislí na přirozených dutinách nebo na starých hnízdech jiných ptáků. Poznat ve volné přírodě poštołku není nikterak složité. Velikostí je srovnatelná s hrdličkou, přičemž samec je menší než samice. Zába jsou rezavohnědě zbarvená, u sameců s tmavými skvrnkami a u samic a mláďat s příčnými tmavými proužky. Spodina je světlejší s četnými tmavými skvrnkami. Hlava samce je oproti samici šedá s tmavým vousem na líci. Poštołky je dnes možno běžně sledovat nejen v otevřené krajině, ale i ve městech a na jejich okrajích. Při lovu se poštołka často třepotá nad terénem a po zahlédnutí kořisti střemhlavě útočí. Tento způsob lovu je typický právě pro poštołky. Hlavní potravou poštołek je v našich podmínkách hraboš polní. Hlasový projev je také velmi nápadný. Obzvláště v době páření můžeme zaslechnout rychlé *kikikikiki*, v době krmení mláďat pak kontaktní *kik-kik-kik*.

Poštołka patří mezi velmi přizpůsobivé druhy. Původně obývala skalní biotopy, kde hnízdila ve výklencích. Záhy po odlesnění na konci čtvrtohor se přesunula do uměle vytvořené kulturní krajiny. Zde úspěšně osídlila i dutiny stromů a především stará hnízda krkavcovitých ptáků. Velikost hnízdní populace poštołky v ČR byla na konci 20. století odhadnuta na přibližně 10 tisíc párů.

Více informací se můžete dozvědět v připravované brožurce Pták roku 2002-poštołka obecná.

Upraveno podle článku Petra VOŘÍŠKA a Jana RIEGERTA

Akce Falco a Aquila 2002 – boj o přežití pokračuje

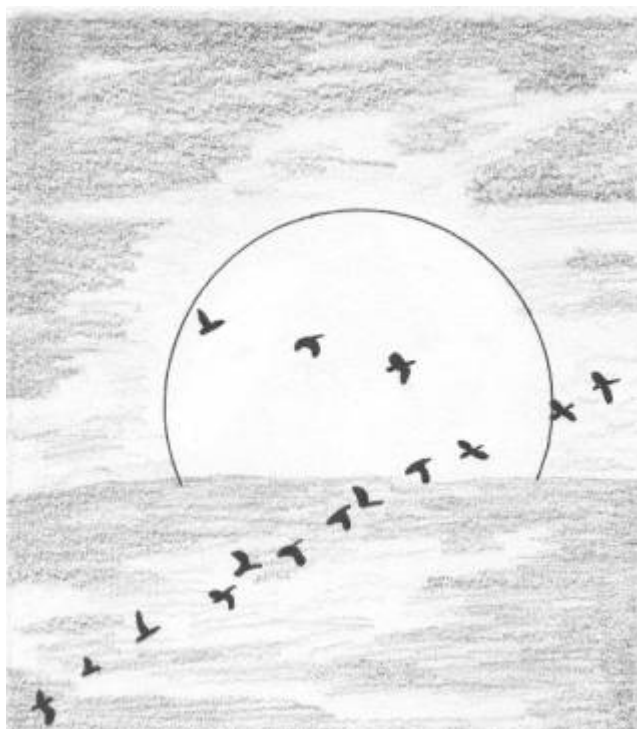
Ušlechtilý sokol a majestátný orel jsou pro mnohé symbolem krásy a volnosti, pro některé lidi jsou však také symbolem peněz a bohatství. Symbolem peněz jsou pro obchodníky se zvířaty, kteří je prodávají vychloubačům, kteří se chtějí pochlubit něčím, co mnoho lidí nemá. Obchodníci se zvířaty neváhají s vidinou zisku vybrat mláďata z posledních hnízd a je jim jedno, že takto ohrožují přežití vzácných dravců. Na území ČR a Slovenska hnízdí pouze desítky párů sokolů, rarohů a orlů. Každé vykradené a zničené hnízdo představuje při působení dalších faktorů (úrazy na sloupech elektrického vedení, otravy, zástřely) velké ohrožení. V případě, že nebudou mláďata, hrozí postupné zestárnutí a vymření rodičovských párů s následným vyhynutím druhu.

Již od roku 1990 se snaží ochránci přírody chránit ohrožená hnízda přímou ostrahou za pomoci dobrovolných strážců, kteří 24 hodin denně za každého počasí po dobu hnízdění hlídají životy a svobodu mláďat. Za dobu trvání akcí Falco a Aquila se podařilo uhlídat více jak sedmdesát mláďat. Obě akce budou pokračovat i v letošním roce, protože jak ukazují případy vykradených a zničených hnízd v minulých letech na Slovensku, ale i v ČR, má jejich ostraha stále opodstatnění. Nábor strážců koordinuje Klub ochrany dravců a sov při sdružení Děti Země za podpory nadace Partnerství.

Celé hlídání však není možné bez pomoci dobrovolných strážců, kteří jsou ochotni obětovat týden volna a pomoci. Hlídá se v různých koutech ČR i Slovenska, většinou v týdenních turnusech od soboty do soboty, od dubna do července, 24 hodin denně za každého počasí. Strážní skupiny 4 až 8 lidí jsou ubytovány v základním táboře (chata, maringotka, stan), z kterého vyrážejí do krytu pod hnízdo, kde se po několika hodinách střídají a hlídají klid kolem. V případě, že se nám, ale hlavně dravcům, rozhodnete pomoci, můžete si psát o podrobnější informace, nebo se přímo hlásit na adresu: Centrum dětí a mládeže, Radka Jindrová, Duk. Hrdinů 328, 407 21 Česká Kamenice; tel. 0605 468263, e-mail: cdmkamenice@iol.cz.

Pavel KOUBEK

KODAS DZ

Dary Slunce

Slunce je drahé a to si nekoupíš,
ve dne něco děláš a v noci zase spíš,
světlo i teplo je dar zlatého Slunce,
díky němu rostou květiny na louce.

Zlatý oheň se přidává k teplu
a žárovka naopak k světlu.

Rychle a prudce letí šíp,
ale sluneční paprsek letí líp.

Lucie ZAHÁLKOVÁ, 5. třída, ZŠ Kaliště

Den dravců v České Třebové

V Ekocentru v České Třebové proběhl 2. 3. 2002 Den dravců, který pořádala Věra Malátková, členka ZO ČSOP v Č. Třebové a KODASU. Ta mě před měsícem požádala, zdali bych nezajistil přednášku Ivana Kunstmüllera na téma Výři na Vysočině. Zároveň požádala i mě o přednášku na téma Akce Falco. Stačilo pár telefonátů a přednášky byly domluveny. Ještě se ke mě přidali K. Holub a P. Hobza a v sobotu ráno jsme vyjeli. V Havlíčkově Brodě jsme přibrali I. Kunstmüllera a v 11 hodin jsme byli u rybníka Hvězda za Svitavami, poblíž Třebovic. Tady jsme pozorovali na rybníku běžné druhy kachen jako jsou březňáčky, poláci velcí a chocholačky, ale i dva samce a tři samice hohola severního. Ve 12 hodin jsme v České Třebové.

Ve 13 hodin začíná Den dravců. Překvapuje nás hojná účast z řad místních obyvatel. Snad to bylo tím, že po městě (17 000 obyvatel) byly všude vylepeny pozvánky na tuto akci. První měl přednášku doplněnou diapozitivy a videem Ivan Kunstmüller. Jako druhý mluvil pan Zelený ze záchranné stanice zvířat ve Vendolí, okres Svitavy. Já jsem byl na pořadu až poslední. Přednáška byla doplněna videem Pavla Koubka.

Den dravců byl uzavřen „houkáním“ pod vedením P. Koubka. Po setmění jsme vystoupali do prudkého zalesněného svahu nad Č. Třebovou. Byla tma, měsíc ještě nevyšel. Pavel pustil nahrávku s hlasem puštíka. Zprvu se zdálo, že dnes se „houkat“ nebude, ale po pár dlouhých minutách se ozvalo pískání samice puštíka a k ní se později přidal i samec. Houkání se pak ozývalo z více stran, pravděpodobně tam byli samci dva. S úspěchem jsme byli spokojeni jak my dospělí, tak i děti, kterých tam byla hojná účast.

Přespali jsme u Věry Malátkové a po prohlídce její malé záchranné stanice, umístěné ve středu města, jsme vyjeli zpět k rybníku Hvězda. V neděli foukal ledový vítr a u rybníka nebylo vůbec příjemně. I kachen na hladině ubylo, zato se tu objevilo 15 kormoránů. V okolí rybníka jsme pozorovali asi 100 ex. čechetek, které nejevily před námi žádný strach, přišli jsme k nim na 5 m. Asi to byli naši zimní hosté ze severní Evropy.

Dopoledne ještě společně s P. Koubkem a V. Malátkovou navštívujeme Stanici záchrany zvířat ve Vendolí. Stanice je umístěna v objektech bydliště pana Zeleného, který se společně se svojí ženou starají mj. o puštíky, sovice sněžní, sovy pálené, káňata, krahujce, jestřáby, výra a raroha. Z dalších zvířat tu jsou např. mýval, tchoř a kuna skalní, které by se majitel rád zbavil, protože už se uzdravila po zranění, ale ona ho nechce opustit. Po prohlídce se už definitivně loučíme s našimi přáteli a odjíždíme domů.

Miloslav BARTOŠ

Z NAŠICH NÁVRHŮ NA ZCHŮ A VKP

Smrčenský potok

V letech 2000 až 2001 probíhal na části potoka biologický průzkum. Jednalo se o úsek od rybníka U Nového nad Hybrálcem až po ústí do řeky Jihlavy na ulici Romana Havelky. Mezi mapovateli byli např. i RNDr. Milan Macháček a zooložka Muzea Vysočiny Mgr. Klára Tichá.

Sledovaná lokalita byla pracovně rozdělena do čtyř částí (Horní tok, Střední tok, Meandrové pásmo a Dolní tok), vzhledem k odlišnému charakteru toku. Nejvýznamnější částí je tzv. Meandrové pásmo. Začíná u chatové osady Hamry nivní loukou s mokřadem v její západní části, dále pokračuje olšinami. Potok zde vytváří četné meandry a úsek končí ústím do rybníka Borovinka.

Při mapování byl prokázán výskyt mnoha zvláště chráněných a vzácných druhů živočichů, rostlin a hub. Z rostlin se na lokalitě vyskytují mimo jiné pramenička potoční (vodní mech signalizující vysokou čistotu vody), sleziník severní (na skalách lemujících nivu potoka), topol černý, jilm ladní, suchopýr úzkolistý, kopretina bílá, netýkavka žlaznatá, smolnička obecná, černýš hajní či rozrazil potoční. Velmi výrazný je zde jarní aspekt, ve kterém převažuje orsej cibulkatý, sasanka hajní, blatouch bahenní a křivatec žlutý. Zvláště chráněné druhy zastupuje bledule jarní a prvosenka jarní, z dalších vzácnějších rostlin byl nalezen např. mokryš střídavolistý, ptačinec velkokvětý, kozlík lékařský, bažanka vytrvalá, pryšec sladký, podbělek šupinatý, violka divotvárná, kopytník evropský nebo kosatec žlutý.

Na lokalitě se vyskytuje také velká druhová pestrost hub, především dřevokazných. Nalezli jsme zde např. silně ohrožený druh mozkovku rosolovitou a vzácnější ohnivec šarlatový, houžovec hlemýžďovitý a ucho Jidášovo.

Ze zvláště chráněných živočichů byly prokázány 2 kriticky ohrožené, 13 silně ohrožených a 15 ohrožených druhů. Na celém sledovaném toku se vyskytuje rak říční, hnízdí zde ledňáček říční, skorec vodní, početnou populaci zde mají zlatohlávek *Oxythrea funesta* (O druh) a pačmelák cizopasný (SO druh). Z dalšího hmyzu byl zjištěn např. batolec duhový, tesařík pižmový, čmelák skalní, zlatohlávek zlatý, motýlice lesklá a bělásek ovocný. Obojživelníky zastupuje zde velmi hojný skokan hnědý, dále skokan zelený a ropucha obecná. Mezi zjištěnými plazi jsou nejvýznamnější zmije obecná, užovka hladká, slepýš křehký a ještěrka živorodá. Kromě ledňáčka a skorce byly pozorovány mj. tyto druhy ptáků: čáp černý, volavka popelavá, pisík obecný, vodouš kropenatý, konipas luční, tuhýk šedý a krkavec velký. Na potoce se též vyskytuje vydra říční a v „Trpasličí slují“ zimují chráněni netopýři (n. černý, severní a ušatý).

V lednu letošního roku byl Smrčenský potok navržen na zvláště chráněné území v kategorii Přírodní památka.

Pístovský mokřad

Průzkum (převážně zaměřen na ptactvo) byl na této lokalitě proveden taktéž v letech 2000 až 2001. Mokřad se nachází asi 300 m od Jihlavy mezi Pístovem a Jihlavou, za areálem kasáren. Tvoří ho nepodmáčený rákosový porost s protékajícím potokem (spodní část), rybník porostlý rákosinami (střední část) a vypuštěný rybník se silně podmáčeným rákosem (horní část). Okolí rybníků lemují rozsáhlé trnkové keře a hustá mladá smrčina.

Z ptáků zde byl zjištěn kriticky ohrožený chřástal malý, silně ohrožený chřástal vodní, rákosník velký, krahujec a křepelka. Ohrožené druhy zastupuje např. pochop, moudivláček a potápka malá.

Lokalita je významná nejen pro hnízdicí druhy, ale je to i jejich důležité loviště (čáp bílý, volavka). Dále slouží k rozmnožování obojživelníků – zjištěna byla kuňka obecná, skokan zelený a ropucha obecná. Prokázáno bylo také několik druhů plazů (slepýš, užovka obojková aj).

Mokřad je postupně ohrožován zavážkou a u kasáren se začíná tvořit černá skládka. Další nebezpečí hrozí s plánovanou výstavbou silniční komunikace (obchvat Jihlavy) v těsné blízkosti lokality.

Pístovský mokřad byl navržen na Významný krajinný prvek, v současné době se projednává zajištění ochrany lokality (protihlukové stěny apod.).

Kněžský rybník a přilehlé mokřady

Lokalita se nachází v Jihlavě - Bedřichově v těsné blízkosti dálničního přivaděče. Zahrnuje Kněžský rybník, 4 rybníky u Reindlerova dvora a okolní, hlavně mokřadní společenstva – rákosiny a olšiny u rybníků, tůň a podmáčené louky. Biologický průzkum zde probíhal od roku 1999.

V lokalitě byla zjištěna řada ohrožených a vzácných druhů živočichů. Počtem pozorovaných druhů ptáků (78) patří k nejvýznamnější ornitologické lokalitě ve městě. Hnízdí zde např. labuť velká a slípka zelenonohá, dále byli pozorováni: čáp černý, pochop, kulík říční, pisík, ledňáček, strakapoud prostřední, břehule říční, cvrčilka zelená, sýkořice vousatá, moudivláček a další.

Mezi nejvýznamnější druh celé lokality patří určitě skokan skřehotavý (na Jihlavsku jsou známy pouze 2 lokality jeho výskytu), důležitý je i výskyt rosničky zelené a vydry říční. Dále byly zjištěny např. tyto druhy živočichů: ropucha obecná, skokan zelený, slepýš, užovka obojková, ještěrka obecná (ta zde má početnou populaci), ježek východní, netopýři aj. Na rybnících rostou mj. lekníny a bublinatka jižní, v JV části lokality se nacházejí staré lípy a mokřad se suchopýrem.

Mezi ohrožení lokality patří zejména rozlehlá černá skládka u Kněžského ryb. (část byla odstraněna a oplocena, ovšem ocelové lano z plotu už kdosi zcizil), odpadní voda z blízké benzín. pumpy a časté vypouštění rybníků v jarním období. Nejzávažnějším problémem v budoucnu bude plánovaná městská zástavba v okolí, která v podstatě lokalitu zcela odizoluje od okolí. V nejbližší době bude tedy důležité zajistit její ochranu a zabezpečit ji před negativním ovlivňováním lidskou činností. V září loňského roku bylo okolí Kněžského rybníka navrženo na VKP.

[podklady pro návrhy na PP Smrčenský potok a VKP Pístovský mokřad a Kněžský rybník jsou pro zájemce k nahlédnutí u vedoucího sekce Mapování přírody]

- V letošním roce zahajujeme biologický průzkum několika dalších zajímavých lokalit, které budou zřejmě navrhovány na Významné krajinné prvky.

Jaromír MAŠTERA

Projekt Energie na ZŠ v Kališti

Naše škola začala spolupracovat s pražským sdružením pro ekologickou výchovu Tereza. Z nabízených projektů jsme si vybrali projekt Energie – Posviťme si na úspory. Tento projekt vznikl v rámci mezinárodního projektu Iniciativa pro úsporné osvětlování ELI a Tereza ho připravila společně s odborníky ze Střediska pro efektivní využívání energie SEVEN. Dostali jsme pracovní listy, které nám velmi usnadnily práci a poskytly inspiraci.

Tímto projektem jsme se zabývali přibližně 3 měsíce. Spolupracovali jsme na něm s dětmi ze čtvrté až deváté třídy, celkem se zúčastnilo 78 dětí (naše škola má 108 žáků).

Snažíme se o komplexní pojetí environmentálního vzdělávání, a proto jsme se tímto projektem zabývali téměř ve všech předmětech. V rámci českého jazyka děti vymýšlely básničky, hádanky a povídky o energii, ve vlastivědě se zamýšlely nad tím, jak se domácnosti mění s dobou: porovnávaly vybavení kuchyně prababiček s dnešní moderní kuchyní. Ve výtvarné výchově malovaly plakáty propagující úspory energie. Většina práce se udělala v rámci přírodovědných praktik, protože tam máme více času. Velký úspěch měla černá hodinka, kterou jsme si v rámci praktik udělali s žáky osmé třídy.

Hlavním cílem tohoto projektu byla propagace úsporného osvětlení. Proto jsme se hlavně zaměřili na spotřebu elektrické energie. Naši žáci měli při přesunech do jiných učeben problémy se zhasínáním. Téměř vždy zůstávaly otevřené dveře a rozsvíceno. Proto jsme přišli s nápadem do tříd instalovat tzv. blikometry (grafy k zapisování doby svícení). Chtěli jsme děti motivovat, aby začaly šetřit. Děti si přinesly baterky a nechtěly svítit světlem. Průzkum jsme prováděli 3 dny v páté až deváté třídě. Žáci si dobu svícení zapisovali sami a do průzkumu se ochotně zapojila i paní uklízečka, která zapisovala dobu svícení ve večerních hodinách. Výsledky pak zpracovali žáci deváté třídy v hodinách matematiky. Výpočtem jsme zjistili, kolik peněz by škola ušetřila při přechodu na úsporné zářivky. A protože nám nejde jenom o peníze, ale hlavně o přírodu, tak jsme si také spočítali, kolik tun CO₂ nevznikne, pokud vyměníme obyčejné žárovky za úsporné. Některé děti tento průzkum zaujal, proto podobné měření provedly i doma. Aby si žáci uvědomili, že svícení a ostatní moderní vymoženosti opravdu stojí peníze, vypůjčili jsme si od Terezy přístroj EKM 265, který po zapojení mezi zásuvku a spotřebič odečítá spotřebu energie, a po nastavení ceny elektrického proudu nám vypočítá i kolik za tuto energii zaplatíme.

Projekt Energie byl první akcí tohoto charakteru na naší škole a plánujeme další spolupráci s organizací Tereza. Děti baví, když ve škole jenom nečtou učebnici a nepíší do sešitu, a když je člověk správně motivuje, žasne, čeho jsou schopné. Naše děti už v páté třídě vědí, že: „Slunce je drahé a to si nekoupíš...“

Ing. Šárka KLIMEŠOVÁ

Ze zimního a předjarního pozorování ptactva

Kromě běžného ptactva, které se letos objevovalo na krmítkách, i když v menším počtu než loni – kosi, sýkorky, brhlíci, hýli a další – jsme již od ledna pozorovali ve městě poštolky a v polích káň lesní. V lednu byl zahlédnut i pár volavek u Helenína. Po oteplení začátkem února už bubnoval v Březinových sadech strakapoud a houkal kalous. Objevila se hejnka křivek obecných, u Cejle byl dokonce pozorován pár křivek bělokřídlých. V polovině února už nad Starými Horami kroužilo velké hejno špačků. Začátkem března jsme kromě skřivanů polních, kvíčal a pěnkav zaznamenali také skřivany lesní. Prvně byl pozorován konipas bílý a čejky chocholaté. Koncem března pozorováno hejnko jeřábů nad Jeclovem a krkavec na okraji Jihlavy. V parcích se „zaktivovali“ hřivnáči, budky pro skorce v okolí Rantířova jsou obsazeny, na rybnících se objevily labutí páry. F. Hruška pozoroval potápku roháče a P. Hobza přelet luňáka červeného nad Starými Horami. Ptáci se dají pozorovat celý rok, stačí mít oči otevřené, dalekohled a zápisník a našlapovat potichu jako kočka.

ZNÁTE NAŠE CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ ?

Vysoký Kámen

Některé věci je třeba neustále připomínat a mluvit o jejich významu. Jinak dochází k jejich omezení, zmenšování a k různým výjimkám až nakonec zcela zaniknou. Ne každé město se může pochlubit zoologickou zahradou v centru města a 150-ti letým přirozeným lesem 3 kilometry od města. Zvláště je-li poblíž velký autokemp s občerstvením. Já takové místo považuji za ideální pro školní a turistické výlety s naučnou propagací ochrany přírody. Osobně se proto přimlouvám, aby tu řadový turista našel informativní tabuli, tak jako je to běžné na naučných stezkách.

Přírodní památka Vysoký Kámen má rozlohu 12,52 ha. Nalézá se v katastrálním území Pávova u krajského města Jihlavy. Důvodem ochrany jsou přirozená společenstva bučin s bohatým bylinným patrem, vzácnými rostlinami a zvířenou. Horninové podloží tvoří cordieriticko-biotitické migmatity. Pod hřebenem je několik jednostranných mrazových srubů, ve svahu pod nimi pak balvaniště. Nalézáme zde i stopy po středověké těžbě nerostů. Z půdních typů převládají kambizemě.

Vegetace je tvořena společenstvy květnatých bučin a lipových javořin. Dominuje zde buk lesní, v příměsi se vyskytuje smrk ztepilý, vzácně jedle bělokorá. V bylinném patře nalezneme kostřavu lesní, mařinku vonnou, strdivku jednokvětou, ječmenku lesní, válečku lesní, kyčelnici cibulkonosnou i devítilistou, bažanku vytrvalou, hrachor jarní, vraní oko aj. Na sutích pod skalami se vyvinuly maloplošné suťové lesy s javorem klenem i mlčcem a lípou srdčitou. V podrostu převládá měsíčnice vytrvalá doprovázená netýkavkou nedůtklivou, kapradí samcem, kapradí rozloženou a dalšími bylinami. Ve spodní části se vyskytuje česnek medvědí, sasanka pryskyřníková, dymnivka dutá a vzácně lýkovec jedovatý.

Ze zvířeny je charakteristická fauna ptáků. Žije zde holub doupňák, datel černý, strakapoud prostřední, lejsek bělokrký, lejsek malý, budníček lesní, kavka obecná a vzácně i krkavec velký. Pod ztrouchnivělými pařezy nacházejí útočiště čolci horští.

Z bezobratlých zde byly zjištěny píďalky (př. *Mesoleuca*, *Plemyria*), v jarním aspektu patří k dominantním druhům srpokřídlec bukový. Z významnějších druhů měkkýšů zde byly pozorovány: skleněnka, sklovatka rudá, vrásenka horská, tmavoretká stinná a jiné.

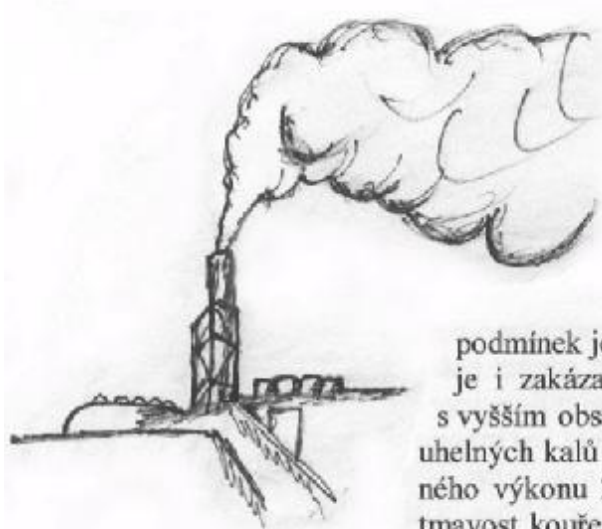
S použitím publikace „Zvláště chráněná území okresu Jihlava“

Pavel JELÍNEK

Nový zákon o ochraně ovzduší

Ve sbírce zákonů dne 12. března, čl. 38, vyšel pod č. 86/2002 nový zákon o ochraně ovzduší. Jeho ustanovení se týkají např. povinnosti provozovatelů zdrojů znečištění, zjišťování pachových a znečišťujících látek, ochrany ozónové vrstvy a klimatického systému Země, poplatků a dalších. Magistrát či Obecní úřad může podle tohoto zákona vydat nařízení (vyhlášku), ve které stanoví, za jakých

podmínek je možné spalovat suché rostlinné materiály, případně je i zakázat. Může také zakázat spalování nekvalitních paliv s vyšším obsahem síry, a to hnědého energetického uhlí, lignitu, uhelných kalů a proplásku. Provozovatel malého zdroje (do tepelného výkonu 200 kW, tedy i občané) musí dodržovat přípustnou tmavost kouře (šedý – 2. stupeň Ringelmannovy stupnice) a neobtěžovat kouřem a zápachem sousedy, jinak se dopouští přestupku.

Podnikatelé, kteří vytápějí malým spalovacím zdrojem, budou muset mít od kominíka potvrzení o účinnosti spalování a kontrole vypouštění emisí. To jsou zhruba hlavní zásady, které se dotýkají nás, občanů.

Zákon je však zaměřen zejména na zvláště velké, velké a střední zdroje, jejichž provozovatelům např. ukládá podmínky měření emisí a sazby poplatků za vypuštěné emise. Podrobnosti obsáhne 12 prováděcích vyhlášek. Zákon bude účinný od 1. června t.r. Je třeba říci, že jen díky přísným ustanovením o emisních limitech, poplatcích a pokutách dochází vlivem rekonstrukcí kotelen či jejich plynofikací ke snížení emisí u zdrojů, a tím ke zlepšování ovzduší také na naší Vysočině.

Karel HOLUB

Ochrana přírody na internetu

Český svaz ochránců přírody : <http://csop.ecn.cz>

e-mail: csop@ecn.cz

Český svaz ochránců přírody Jihlava (naše stránky) :

<http://csop-jihlava.euweb.cz>

e-mail: csop.jihlava@email.cz

Obojživelníci v okrese Jihlava : <http://amphibia.webzdarma.cz>

Ptactvo Jihlavska : <http://ptactvojihlavska.webzdarma.cz>

Stránky o plchovitých : <http://www.ceaf-zoo.aktualne.cz/index-plchoviti.htm>

Česká společnost ornitologická : <http://www.birdlife.cz>

e-mail: cso@birdlife.cz

Moravský ornitologický spolek : <http://www.iweb.cz/mos>

e-mail: mos@iweb.cz

Muzeum Vysočiny Jihlava : <http://www.muzeum.ji.cz>

e-mail: muzeum@muzeum.ji.cz

Stránky města Jihlavy (Magistrát) : <http://www.jihlava.cz>

e-mail: zivotni.prostredi@jihlava-city.cz (odbor ŽP Magistrátu)

Okresní úřad Jihlava : <http://www.oku-ji.cz>

e-mail: katarina.ruschkova@oku-ji.cz (referát ŽP – ochrana přírody)

Stránky kraje Vysočina (Krajský úřad) : <http://www.kr-vysocina.cz>

e-mail: epodatelna@ku.ji.cz (Krajský úřad)

- Středisko ekologické výchovy Chaloupky* : <http://www.chaloupky.cz>
e-mail: info@chaloupky.cz
- Agentura ochrany přírody a krajiny* : <http://www.nature.cz>
- Agentura ochrany přírody a krajiny Havl. Brod* : <http://sweb.cz/aopkhh>
e-mail: aopk@highlands.cz
- Ptáci (stránky V. Lišky ze Stonařova)* : <http://mujweb.cz/www/ptaci>
e-mail: v_liska@post.cz
- Záchranná stanice živočichů Pavlov* : e-mail: pavlov@hb.czcom.cz
- Obojživelníci a plazi* : http://mujweb.cz/www/petr_kocarek/herpetology
- Česká zoologická společnost* : <http://www.natur.cuni.cz/zoospol>
- Earthday – evropské ochránářské sdružení ke Dni Země* : e-mail: worldwide@earthday.net
- Ministerstvo životního prostředí ČR* : <http://www.env.cz>

Kalendář akcí (jaro-léto 2002)

Na všech akcích je veřejnost srdečně vítána !!

Pro podrobnosti a aktuální změny sledujte internetové stránky a nástěnku ČSOP Jihlava u ZVEREXU .

SCHŮZKY MOPÍKŮ jsou každý čtvrtek vždy od 16 hod, v klubovně Mahenova 3 nebo dle dohody na předcházející schůzce.

☒ 4.4. (K. Holub), 11.4. (M. Bartoš & H. Matějčková), 18.4. (K.H.), 25.4. (M.B.& H.M.),
2.5. (K.H.), 9.5. (M.B.& H.M.), 16.5. 23.5. (M.B.& H.M.), 30.5. (K.H.), 6.6. (M.B.& H.M.),
13.6. (K.H.), 20.6. (M.B.& H.M.)

1. dubna Den ptactva
5. dubna, pá Schůze ZO ČSOP Jihlava od 16.30 hod, klubovna Mahenova 3
6. dubna, so HRÁTKY PRO DĚTI A VNOUČATA
Vede p. uč. J. Hajnová. Sraz v 9.30 hod na dětském dopravním hřišti, Křížíkova ul. (za továrnou Alfatekt). Z hřiště vycházka na Starou plovárnu – pozorování ptactva. Dalekohledy s sebou. Spolupráce s turisty Sokola Bedřichov.
12. dubna, pá Beseda „KOORDINACE CHOVU ZVÍŘAT V ZOO“ s pracovníkem ZOO J. Vašákem.
od 16 hod, klubovna Mahenova 3
13. dubna, so SÁZENÍ STROMKŮ v okolí Rantířova – sekce Ochrana zeleně (bude upřesněno)
Zájezd turistů S. Bedřichov do Pelhřimova a na Želiv (přihlášky M. Hobzová)
20. dubna, so **OTVÍRÁNÍ BRTNÍČKY**
Vycházka do nové Přírodní rezervace Údolí Brtnice v rámci Dne Země s RNDr. Milanem Macháčkem a RNDr. Josefem Zlámálíkem.
Trasa : Přímělkov-Rokštejn-Brtnice.
Sraz na hlavním vlakovém nádraží v Jihlavě v 9.15 hod (odjezd vlaku do Přímělkova v 9.35). Návrat do Jihlavy cca v 17.30 hod (odjezd autobusu z Brtnice v 17.03).
22. dubna Den Země
23. dubna, út „ZVĚDAVÝ ZOOLOG“
Soutěž pro žáky základních škol. Pozvánky budou rozeslány na školy v okrese.
Od 15 hod v budově ZŠ Havlíčkova ul. 71, I.patro (pod hl. nádražím v Jihlavě).
Přihlášky na telefonu: 066/ 755 12 61.

27. dubna, *so* Za bledulemi (dle počasí) – vycházka turistů S. Bedřichov (vede M. Kerlová)
28. dubna, *ne* Den Země na Chaloupkách – soutěže pro děti. Individuelně.
1. května, *st* Ježek Vysočiny – turistický pochod. Pořádá KČT Sokol Bedřichov.
2. května Mezinárodní den ptačího zpěvu
3. května, *pá* Schůze ZO ČSOP Jihlava od 16.30 hod, klubovna Mahenova 3
4. května, *so* **OTVÍRÁNÍ STUDÁNKY EMANUELY**
Vedou Eman Tomek a Pavel Hájek. *Sraz* ve 14 hod na parkovišti ATC Pávov. Motyky s sebou.
- 4.-10. května Akce FALCO – hlídání hnízd sokolů stěhovavých v severních Čechách. Přihlášky M. Bartoš.
5. května, *ne* **VÍTÁNÍ PTAČÍHO ZPĚVU**
Ornitologická vycházka po Heulose, spojená s kvízem o ceny. Vede Vojta Kodet. *Sraz* v 7.30 hod na Jakubském náměstí v Jihlavě.
- 10.-11. května **ZELENÁ STEZKA – ZLATÝ LIST**
Přírodovědná soutěž na Chaloupkách pro žáky ZŠ – regionální kolo. Soutěží i naše družstvo MOPíků. Bude upřesněno.
11. května, *so* **POZNEJ OBOJŽIVELNÍKY JIHLAVSKA**
Vycházka na Bradelské a Hosovské rybníky, zaměřená na praktické poznávání našich druhů v přírodě. Vede Jaromír Maštera.
Sraz ve 14 hod na hrázi Helerova ryb. v Jihlavě na Dolině.
- 17.-19. května **CHKO ŽDÁRSKÉ VRCHY**
Zájezd pořádaný SEV Chaloupky. Odborné vedení - Mgr. J. Švarc a další. Přihlášky I. Vorlíčková.
24. května Světový den národních parků
25. května, *so* **ZÁJEZD PO CHRÁNĚNÝCH ÚZEMÍCH OKRESU**
NPR Zhejral, zámecký park v Telči, rozhledna Na Oslednici.
Vede ing. K. Ruschková, Mgr. J. Švarc a ing. M. Jandová. Podrobnosti budou upřesněny. Přihlášky na telefonu: 066/ 755 12 61.
25. května, *so* Teslácký šotek – turistický pochod. Pořádá KČT Tesla.
31. května Den otevírání studánek
31. května, *pá* **VEČER ROZKVĚTAJÍCÍCH KVĚTŮ** – posezení u ohně
Sraz v 17 hod na parkovišti ATC Pávov, odtud odchod na chatu Eman Tomka. Zajištěny buřty. Obnovení tradice.
5. června Světový den životního prostředí
7. června, *pá* Schůze ZO ČSOP Jihlava od 16.30 hod, klubovna Mahenova 3
8. června, *so* **ZÁJEZD PO CHŮ DUŠEJOVSKA**
Vede Vojtěch Kodet. Podrobnosti budou upřesněny.
15. června, *so* **BEDŘICHOVSKÁ PADESÁTKA**
Turistický pochod pod heslem „Protáhni si tělo a pozoruj přírodu“.
Pořádá KČT Sokol Bedřichov. *Trasy* 15, 25, 35 a 50 km.
Vycházka do přírody (v rámci akce) 15 km – *sraz* v 8 hod v ATC Pávov. S sebou dobré boty, jídlo a dalekohled.
21. června Den květů
- 21.-23. června **ORNITOLOGICKÁ EXPEDICE VELKÝ TISÝ**
Zájezd do NPR Velký a Malý Tisý (Třeboňsko). Přihlášení.

- 29.6. - 7.7.   **ZÁJEZD DO ZAKARPATSKÉ UKRAJINY**
Pořádá SEV Chaloupky. Vede RNDr. Milan Macháček. Přihlášení.
2. srpna, pá   Schůze ZO ČSOP Jihlava   od 16.30 hod, klubovna Mahenova 3

Další akce v červenci a srpnu :

- pokračování v mapování hnízdního rozšíření ptactva, mapování obojživelníků a ostatních živočichů a rostlin dle mapovacích karet
- dozor nad ZCHÚ v okrese
- údržba některého zvláště chráněného území v okrese (kosení) – bude upřesněno
- značení hranic některého zvláště chráněného území – bude upřesněno a další ...

////////////////////////////////////

ZPRAVODAJ ČSOP Jihlava.

Vydává dvakrát ročně ZO 59/11 ČSOP Jihlava. Adresa: Hamerníkova 12, 586 01 Jihlava. Klubovna: Mahenova 3, Jihlava (Modelcentrum), e-mail: csop.jihlava@email.cz. Nástěnka : ZVEREX, Dvořákova 1, Jihlava. Internetové stránky: <http://csop-jihlava.euweb.cz>.

Šéfredaktor: Jaromír Maštera. Redakční rada: Karel Holub, Pavel Jelínek, Miroslav Vetyška a Jiří Kurz. Kresby: Daniel Stejskal, Jaromír Maštera, Karel Holub, Filip Hruška, Zuzka Procházková, Lada Slézová a Otakar Zejbrlík. Foto: Karel Holub a Pavel Jelínek.

Náklad 200 výtisků. Zdarma. Registrace u OkÚ Jihlava. Tisk: DDM Jihlava.

* Vyšlo s finanční podporou OkÚ Jihlava *

Zakládající schůze ZO ČSOP Jihlava 4. ledna 2002 v bývalém Domě dětí a mládeže. První zleva nový předseda Miloslav Bartoš.

Beseda o obojživelnících v klubovně Mahenova s Jaromírem Mašterou (na fotografii vpravo).

Z kroužku mladých ochránců přírody... Celostátní soutěž „Les ve škole“.

Daniel Stejskal a Pavel Hobza kontrolují obsazenost budek pro skorce na řece Jihlavě.

Beseda o zvláště chráněných územích na Jihlavsku s ing. Katarínou Ruschkovou z Okresního úřadu.

Den dravců v České Třebové. Miloslav Bartoš přednáší o zkušenostech z hlídání hnízdek sokolů stěhovavých v NP České Švýcarsko.